

צבי פריאל ז"ל

לאחרונה נפרדנו מחבר יקר, כימאי/ביו-פיסיקאי ברמ"ח אבריו – פרופ' אמריטוס צבי פריאל ז"ל. ברמה האישית שמורה לצבי פינה חמה במיוחד – ביום הראשון כחוקר חדש, הפגישה הראשונה שלי במחלקה [כשאני בג'ט-לג נוראי...] הייתה עם צבי. ישבנו שעתיים אצלו במשרד והוא סיפר על מחקריו והדביק אותי בהתלהבות מעולם ה"ציליות" (Cilia), השערות העדינות במשטח הריאה ובאיברים אחרים אותן חקר צבי ביסודיות ובמעוף האופייניים לו. מחקריו התמקדו במערכות ביולוגיות מורכבות, תוך הבנה מעמיקה של התהליכים הכימיים ואבני הבניין המולקולריות המרכיבות אותן, ותרומתו לתחומים רבים בממשק כימיה/ביולוגיה הייתה משמעותית. היכרותי והערכתי לצבי התעצמו עם השנים. מבחינה מדעית, מערכתית, אישית – צבי הפגין תמיד חשיבה הוליסטית, מקיפה, מעמיקה. צבי ידע לראות את ה"תמונה הגדולה" ולתאר אותה לקולגות, לסטודנטים, לעמיתים בתפקידי ניהול. בצמתים שונים בהתפתחות המחלקה לכימיה, הפקולטה למדעי הטבע, ואוניברסיטת בן גוריון ככלל ידע צבי להעלות את הנושאים החשובים בצורה שקולה, עניינית, ומעמיקה. צבי חינך דורות של תלמידי מחקר, והיה, אף לאחר פרישתו לגמלאות, השראה לחוקרים צעירים במחלקה. יהא זכרו ברוך.

פרופ' רז ילינק, חבר סגל במחלקה לכימיה וסגן הנשיא למחקר ופיתוח, אוניברסיטת בן גוריון בנגב.

בצער רב נודע לי על פטירתו של פרופ' צבי פריאל, המנחה שלי לפרויקט לתואר ראשון, תואר שני והשלישי. לאבד מנחה וקולגה – זה קצת כמו לאבד הורה. צבי, בנוסף להיותו מדען מצוין היה גם מנחה סטודנטים יוצא דופן. לא במקרה ארבעה מהסטודנטים שלו מחזיקים כיום במשרות אקדמיות בארץ ובעולם. בהרבה מקרים צבי דאג לפרויקטים של הסטודנטים שלו יותר משדאגו הם עצמם. הוא חינך להתלהבות ולאהבה למדע, למחויבות בלתי מתפשרת לתוצאה הניסיונית, ולשאיפה להציע מודלים ולהבין את התופעות הנחקרות עד תום. הדאגה האבהית לסטודנטים שלו לאורך השנים נסכה בטחון ואמונה בדרך הייתה בולטת ומרשימה. הדיונים המעמיקים שלי עם צבי פריאל ועצותיו המנומקות יחסרו לי בהמשך דרכי האקדמית. יהי זכרו ברוך.

פרופ' לאה גבר, חברת סגל במחלקה לכימיה ויו"ר וועדת הוראה, פקולטה למדעי הטבע, אוניברסיטת בן גוריון בנגב.

צבי פריאל היה תקופה ארוכה בעיני נציגה המובהק של המחלקה לכימיה באוניברסיטת בן גוריון. מדען מצוין שבחר להגיע לבן-גוריון כשהייתה בחיתוליה ויחד איתה להתמודד עם קשיי קליטה וקשיים בעשיית מדע שנבעו מכך שהאוניברסיטה בבאר שבע הייתה אוניברסיטה צעירה בעיר לא גדולה שהייתה נטועה בפריפריה על גבול המדבר במה שנראה אז מרחק שנות אור ממרכז המדינה. צבי היה דעתן גדול. שעות הייתי עומד ומשוחח אתו בשיחות מסדרון על כימיה פיסיקלית ויישומה בביופיסיקה בכלל ועל נושאים מדעיים שעניינו את שנינו בפרט. צבי עבד שנים עם ד"ר יעקב כהן ז"ל על בעיה קשה למדידה שהייתה קשורה להתנהגות פוליאלקטרוליטים בתמיסה. זו הייתה בעיה שצבי הגיע אתה ממכון וויצמן שם עשה את עבודת הדוקטורט שלו ושם הפך לדבריו לחסיד גדול של פרופ' אהרון קציר ז"ל שהיה לדעתו מדען דגול, ממש גדול הדור, ובנוסף אדם גדול. צבי היה משוכנע שקציר היה מקבל פרס נובל על עבודתו בפוליאלקטרוליטים אילו לא היה נרצח על ידי קוזו אוקמטו בהתקפה שערך בשדה התעופה בלוד שהרי, כפי שצבי היה חוזר ואומר, קציר הפך למומחה העולמי בפוליאלקטרוליטים עוד לפני שהתברר כי ה-DNA הוא בעצם פוליאלקטרוליט. כשהתברר הדבר, כול עולם המדע עלה לרגל למכון וויצמן. אין פלא שצבי ניסה לנצור את מורשת אהרון קציר בכול אשר עשה בקריירה המדעית שלו. צבי פתר לבסוף את הבעיה הניסויית שאהרון קציר היה משוכנע שלא יוכל לפתור והמשיך משם הלאה אל הביופיסיקה. אישיותו המדעית של צבי שילבה פשטות אישית אותה למד לדבריו מאהרון קציר- צבי הלך כל השנה בסנדלים וחולצה פתוחה – עם אליטיסטיות מדעית שגם אותה רכש במכון וויצמן.

צבי פעל כל ימיו להביא את המחלקה לכימיה לרמה בת תחרות עם מכון וויצמן וסרב לפיכך באופן עקבי לקבל למחלקה מי שלא קיבלו קביעות במכון גם אם מדובר היה באנשים בעלי איכויות של נובל. על כך צבי היה נוהג לומר שמי שלא מספיק טוב למכון וויצמן גם לא מספיק טוב למחלקה לכימיה בבן-גוריון. כשיצא צבי לפנסיה נוצר חלל במחלקה שאיש לא יכול היה למלא בגלל אישיותו המיוחדת והרקע המדעי שלו. צבי היה מדען שחונך על ידי דור הנפילים של המדע בארץ וניסה בכל כוחו להוכיח לחבריו במרכז כי אפשר להשיג מצוינות מדעית גם בבאר-שבע שהייתה שנים ארוכות מבחינת רחוקה מהעין ורחוקה מהלב של הממסד המדעי בארץ. אפשר לומר שהמחלקה לכימיה של היום מוכיחה שצבי צדק. יהיה זכרו ברוך.

פרופ' אמריטוס אהוד פינס, המחלקה לכימיה, אוניברסיטת בן גוריון בנגב.